

Janice Kaplan

**CE ȘTIE
CORPUL TĂU
DESPRE
FERICIRE**

**Cum să-ți reprogramezi creierul
cu ajutorul corpului**

Traducere din limba engleză
de Margareta Matei

POLIROM
2025

Cuprins

Introducere	11
Abordarea care pune corpul pe primul loc	14
Limbajul fericirii	18

Partea I

Știința corpului fericit

1. Ce nu-ți poate spune ceasul tău Apple.....	23
Ce spun neuronii tăi	28
Rece, cald, fierbinte	34
2. Cum te face fericit corpul tău.....	41
Creierul tău nu este un computer	46
Trucul de dimineață de la televizor	48
Botox pentru fericire.....	50
Efectul zâmbetului.....	54
3. Minte ta confuză	59
Țipatul te face mai furios	61
Cum să-ți înțelegi mintea confuză.....	65
De ce sunt sexy roller-coasterele	67
Aspectul pozitiv al interpretărilor greșite	69
Partea bună a stresului	72
4. Cum îți aduc simțurile bucurie	79
Dacă ai putea atinge luna	82
Ce au în comun meduzele și mașinile.....	85
Inima fericirii.....	88

Noul club 4H	90
Cum să te înțelegi mai bine.....	93

Partea a II-a

Cele mai bune locuri din lume unde să fii fericit

5. De ce sunt albastrul și verdele cele mai fericite culori	97
Lasă-te atins de soare	101
Cei care îmbrățișează copacii au înțeles cum stau lucrurile	104
Bucuria pe care ți-o dă albastrul	107
Chemarea ademenitoare a mării	110
Magia curcubeielor	114
6. Locuri care îți fac sufletul să zboare	117
Matematica dezordinii	120
Cele mai fericite clădiri	122
Liniște, vă rog!	126
7. De ce e vinul mai bun la Paris	133
Nu contează ce bei, ci locul unde bei	134
Creierul este o mașinărie care face predicții	140
Ce se întâmplă când plutești	141
Paradoxul Baker Baker	145

Partea a III-a

Beneficiile neașteptate ale sexului, sportului și curelor de slăbire

8. Ce înseamnă cu adevărat pozitivitatea corporală	151
Tu, cel de acum, și tu, cel din viitor	153
Corpul tău vrea să profite de prezent	157
Plăcerea atingerii	159
Modelul amprenteii tale	163
Cea mai fină piele	165
Plăcerea sexuală	167
De ce a renunțat la sex Căpitanul America	170

9. Planul alimentar pentru un corp fericit	175
Dilema clătitelor și a pâinii prăjite	179
Principiul plăcerii	182
Stilul de viață al corpului fericit	188
Oferă-i corpului hrana pe care și-o dorește cu adevărat	192
Alimente care te pot face mai fericit	195
10. Cum te face sportul fericit	199
De ce corpul tău nu vrea (întotdeauna) să faci mișcare	202
Cum faci să-ți placă mișcarea fizică	205
Sportul și substanțele chimice care ne fac să ne simțim bine	208
Grădinărește ca să fii fericit	210
Cum te înveselește sportul	211
Cel mai bun motiv pentru a face mișcare nu e cel la care te gândești	214

Partea a IV-a

Cum te scapă creierul de durere

11. Toată lumea are dureri (câteodată)	219
Contorul tău personal pentru durere	222
Orice durere e reală	226
Creierul tău prea sensibil	228
Cum se formează durerea în creier	231
Transformă durerea în bucurie	232
12. Durere, lasă-mă în pace!	235
Aruncă o privire!	239
Nu face din țânțar armăsar	242
Visează la pastila magică împotriva durerii	244
Ce nu funcționează	246
Deschide și închide porțile durerii	247
13. Pastilele placebo sunt mai eficiente decât crezi	251
De ce au efect pastilele placebo	256
A tăia sau a nu tăia	261
Vreau ce-a luat și el	264

Partea a V-a
De ce sursele plăcerii
și creativității se află în noi

14. Neuroștiințele invenției	269
De ce ar trebui să-ți tocești covorul	272
Misticismul cerebral e ceva greșit	278
Cum să înveți cuvinte sub apă	281
15. Cum te face corpul tău mai inteligent	285
Eu, robotul	287
Geniul Capcanei lui Venus (<i>Dionaea muscipula</i>)	292
Nu le mai spune copiilor să stea jos	294
Ce spune Mîngea Magică 8.....	298
Dansând la școală (și nu doar la o școală de dans)	300

Partea a VI-a
Corpul tău optimist

16. Ce limbă vorbește corpul tău?.....	305
Puterea unei cămăși de noapte din mătase	310
Memoria corpului tău	315
17. Planul fericirii pentru corp și minte	321
Odă bucuriei	322
Luni. Creează-ți un mediu confortabil	324
Marți. Lasă-ți întregul corp să fie fericit	326
Miercuri. Stai mai mult pe-afară.....	327
Joi. Reinterpretează-ți semnalele corpului	328
Vineri. Nu face exerciții fizice – mișcă-te pur și simplu.....	329
Sâmbătă. Mănâncă de plăcere	330
Duminică. Uită de ne cazuri	332
<i>Lecturi recomandate</i>	335
<i>Mulțumiri</i>	337
<i>Note</i>	339
<i>Index</i>	361

Medicii, antropologii și biologii evoluționiști afirmă frecvent că corpul nostru a fost făcut pentru mișcare și, în cea mai mare parte a istoriei omenirii, am mers, am umblat după hrană și am făcut muncă fizică de-a lungul aproape întregii zile. La începutul secolului XX, majoritatea americanilor încă locuiau la ferme sau în zone rurale și, conform recensământului, „făceau treburile manual, arau cu plugul tras de cai, strângeau fânul cu furca, mulgeau animalele”. După cincizeci de ani, scenariul s-a schimbat radical, pe măsură ce electricitatea și utilajele mecanizate au preluat multe sarcini, iar în orașe funcționarii și-au tras scaunele la birou – se pare, pentru a nu se mai ridica vreodată de acolo.

Abia recent, pentru mulți oameni, „munca” a devenit sedentară, în timp ce activitățile de relaxare implică statul pe canapea pentru a urmări seriale de televiziune, filme și jocuri video. Ce se întâmplă când, deodată, oamenii încep să stea așezați între treisprezece și cincisprezece ore pe zi? Un studiu a descoperit o legătură între statul mult timp pe scaun și riscul de deces prematur, iar alți cercetători raportează existența unei legături între statul jos și sindromul metabolic, care include obezitate, hipertensiune arterială și glicemie ridicată. Interesant este că problemele par să se diminueze sau chiar să dispară dacă pur și simplu te ridici mai des. Majoritatea cercetărilor nu susțin în mod special isteria mass-media larg răspândită („Statul pe scaun e la fel de nociv ca fumatul!”) sau noua modă a birourilor verticale. Așa cum a subliniat un medic de la Harvard Medical School, când suntem așezați, consumăm 80 de calorii pe oră, în timp ce statul în picioare ne ajută să consumăm 88 de calorii pe oră¹ – deci, dacă stai în picioare timp de trei ore, poți mânca liniștit un morcov în plus.

Având în vedere că mișcarea e o modalitate simplă de a fi fericit, ai crede că oamenii vor să rupă ușile sălilor de sport

și s-ar grăbi spre terenurile de fotbal la orice oră din zi și din noapte. Dar, în ciuda a tot ce știm despre modul în care mișcarea ne activează circuitele plăcerii din creier, din câte înțeleg eu, majoritatea oamenilor nu asociază „exercițiile fizice” cu „fericirea”. În cultura noastră actuală, am transformat plăcerea naturală a activității fizice într-o altă corvoadă pe care o întreprindem cu dinții încleștați.

În loc să mergem prin pădure sau să hoinărim printr-un parc drăguț, în care toate simțurile ne sunt stimulate, ne trezim devreme ca să tragem de noi până la sală și să ne urcăm pe o bandă de alergare – care este un dispozitiv destul de bizar, dacă stai să te gândești. Daniel Lieberman, profesor la Harvard care studiază evoluția corpului uman, descrie benzile de alergare drept niște mașini zgomotoase și scumpe care te fac să lucrezi fără niciun scop și să te miști fără să ajungi nicăieri. El subliniază cu satisfacție că benzile de alergare erau folosite în închisorile victoriene pentru a-i împiedica pe prizonieri să se relaxeze sau să se distreze. Acum îți pun mușchii în mișcare, dar îți lasă creierul nestimulat și dezinteresat. Nu experimentezi nicio schimbare senzorială – fără frunze care foșnesc sau ciripit de păsări, fără teren neregulat sau priveliști neașteptate – și, în caz că nu-ți plac în mod deosebit mirosurile, sunetele și peisajele din sală, probabil că-ți pui căștile și încerci să nu te plictisești.

Dacă reușești să urci pe banda de alergare de la sală, înseamnă că ești cu un pas înaintea majorității oamenilor. În ciuda celor mai bune intenții, aproximativ jumătate dintre persoanele care-și fac abonament la sală renunță după șase luni și, chiar dacă plătesc taxa lunară, nimeni nu merge acolo foarte des. Un lanț de săli de fitness la modă în SUA înregistrează în medie 6.500 de membri pe spațiu locativ, chiar dacă sălile de sport au spațiu pentru maximum trei sute de persoane. Modelul de afacere se bazează pe faptul că te vei simți

suficient de vinovat pentru a te abona, dar nu suficient de vinovat pentru a te folosi de banii cheltuiți.

Sportul n-ar trebui să pună o astfel de dilemă. Corpul tău e pregătit să te facă mai fericit și să-ți îmbunătățească dispoziția făcând chiar și foarte puțină activitate fizică. Din moment ce creierul tău știe că exercițiile fizice sunt bune pentru tine și te vor menține sănătos, mintea ta conștientă vrea să te aducă pe banda de alergare. Mintea și corpul par să fie sincronizate perfect. Dar, când vine momentul pentru acțiune, totul se destramă.

De ce corpul tău nu vrea (întotdeauna) să faci mișcare

Să revenim o clipă la ideea că trupurile noastre au fost făcute să se miște, nu să trândăvească. După cum am văzut, în trecut mișcarea fizică făcea parte din activitățile zilnice – necesare pentru găsirea hranei, construirea de adăposturi, creșterea copiilor. Profesorul Lieberman subliniază că strămoșii noștri vânători-culegători parcurgeau adesea zilnic distanțe lungi și se puteau implica și în alte activități, precum dansul sau sportul, din plăcerea de a fi împreună cu ceilalți. Mișcarea fizică era integrată firesc în viața de zi cu zi. Dar iată mențiunea importantă pe care o face: *Ei nu făceau niciodată activitate fizică doar ca să ardă calorii.*

Corpul tău vrea să conserve cât mai multă energie pentru funcțiile lui principale, printre care reproducerea. Creierul uman, care este foarte mare, consumă multă energie, la fel ca toate celelalte organe ale noastre, de la inimă și plămâni până la sistemul digestiv. Un corp normal are nevoie de 1.300-1.600 de calorii doar pentru a supraviețui, iar în trecut

obținerea acestui necesar caloric era o muncă grea. Îți consumi energia mergând, vânând sau căutând hrană. Corpul tău înțelept a învățat să-și păstreze energia, nu s-o irosească în activități prin care nu obții hrană sau care nu ajută la supraviețuire.

Chiar dacă în prezent îți poți satisface necesarul zilnic de calorii cu o singură mușcătură dintr-un Big Bacon Cheddar Cheeseburger de la Wendy's, corpul tău nu s-a adaptat încă. Nu a auzit de Dunkin' Donuts și tot mai vrea să economisească calorii. Când nu simți niciun impuls de a te ridica de pe canapeaua confortabilă ca să transpiri pe o bandă de alergare sau ca să te antrenezi la aparatele de forță, nu înseamnă că ești leneș sau o persoană comodă, ci doar că reacționezi la un instinct dezvoltat de-a lungul mileniilor. După cum susține Daniel Lieberman: „Niciun vânător-culegător adult, cu simț practic, nu ar irosi cinci sute de calorii alergând opt kilometri doar ca să dea cu piciorul într-o minge”.

Profesorul Lieberman a desfășurat cercetări de teren în pădurile din Tanzania, cu unul dintre ultimele triburi de vânători-culegători, și a vizitat comunități de agricultori de subzistență și alte grupuri indigene în mare măsură neatinse de societatea noastră axată pe tehnologie. El crede că e un mit faptul că ar trebui să *dorim în mod natural* să facem mișcare. Potrivit lui, în cadrul acestor culturi tradiționale, oamenii muncesc din greu, dar sunt de asemenea fericiți să se relaxeze stând jos sau ghemuiți în jurul unui foc de tabără atunci când nu există o nevoie imediată de activitate. Ideea de a se antrena pentru cursa Ironman li s-ar părea complet absurdă. „Fie că ești om, maimuță, câine sau meduză, selecția naturală va elimina comportamentele care irosec energie fără a aduce un beneficiu reproductiv. Din această perspectivă, toate animalele ar trebui să fie cât mai leneșe posibil”, susține el.

Instinctul de a ne conserva energia se manifestă în moduri neașteptate. Îmi place să fac plimbări lungi când sunt la casa noastră din Connecticut și mă simt revigorată în timp ce mă plimb pe lângă râu sau merg grăbită prin oraș. Dar când, mai târziu, mă deplasez cu mașina la magazin și intru în parcare, caut din reflex un loc cât mai aproape de intrarea principală. Dacă rândul cel mai apropiat de locuri de parcare e plin, simt o ușoară iritare. Va trebui să merg încă douăzeci de pași! Nu doar eu sunt așa. Verifică parcare din fața oricărei săli de sport sau studio de yoga și vei observa că toate mașinile sunt adunate lângă intrare. Chiar n-are sens deloc. Toată lumea a venit aici să facă mișcare, așa că de ce să nu mergi puțin mai mult și să stai mai puțin timp la sală? E o reacție inconștientă – și ar putea dezvălui înclinația noastră profund înrădăcinată de a ne economisi energia ori de câte ori e posibil.

Daniel Lieberman spune o poveste amuzantă de când a participat odată la întâlnirea anuală a American College of Sports Medicine, o organizație dedicată promovării valorilor exercițiului fizic. Profesioniștii participanți la conferință consideră exercițiile fizice drept esențiale pentru sănătate și starea de bine și vin acolo ca să afle mai multe despre cum să răspândească doctrina sportului. Ca un experiment informal, Lieberman s-a așezat lângă o scară și a urmărit câți dintre ei au ales să urce pe scări și câți pe scara rulată. În cele zece minute de observație, au trecut pe lângă el 151 de oameni – și doar unsprezece au urcat pe scări. „Se pare că persoanele care studiază și promovează exercițiile fizice nu sunt diferite de noi, ceilalți”², a spus el.

E posibil ca aceia care locuiesc în orașe mari precum New York sau Chicago să meargă mult în cursul zilei (taxiurile sunt scumpe, iar metrourele sunt zgomotoase, așa că uneori e cel mai simplu mod de a te deplasa), dar în restul SUA, mersul pe jos e privit cu o oarecare suspiciune. În urmă cu

câțiva ani, când eram la Houston, într-un turneu de promovare a unei cărți, am luat mașina de la aeroport la micul hotel în care eram cazată și am întrebat la recepție de un loc unde să iau prânzul. Receptionistul săritor mi-a înmânat o listă cu mai multe restaurante și mi-a spus că primul e cel mai apropiat, la aproximativ zece minute distanță. „Zece minute pe jos?”, am întrebat. „Nu, zece minute cu mașina! Nu există niciun loc la care să ajungi pe jos!”, a răspuns el râzând. A arătat către autostrăzile largi, aglomerate care se intersectau afară, iar când i-am sugerat că trebuie să existe pe undeva și niște trotuare, a părut alarmat că aș putea să mă aventurez pe afară și a pus mâna pe telefon. „Lasă-mă să găsesc pe cineva care să te ducă cu mașina”, a spus el îngrijorat.

În cea mai mare parte a istoriei omenirii, oamenii au mers zilnic câțiva kilometri ca să găsească hrană și apă, dar acum am ajuns în punctul în care ideea de a merge pe jos pentru a lua masa de prânz îl poate face pe un angajat amabil să creadă că trebuie să fii puțin nebun.

Cum faci să-ți placă mișcarea fizică

Iată în ce constă dilema. Sistemele de recompensă asociate cu activitatea fizică, inclusiv eliberarea de dopamină și de alți neurotransmițători care te fac să te simți bine, sunt, probabil, legate evolutiv de *nevoia* noastră anterioară de a ne mișca. Deoarece mișcarea avea întotdeauna ca scop obținerea de hrană și rămânerea în siguranță, era important să primim întărire pozitivă pentru eforturile depuse. Corpul nostru a învățat de asemenea să-și conserve energia atunci când nu era nevoie imediată să acționeze. Acum avem foarte puțină nevoie de mișcare în viața de zi cu zi sau pentru a supraviețui, dar instinctul de „conservare a energiei” a rămas activ – ceea ce ne determină să nu ne mișcăm prea mult. Totuși,